

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน

การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(Environmental Health Accreditation: EHA)

กระบวนการที่ 3
การจัดการสิ่งปฏิกูล

คำนำ

การรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation: EHA) เป็นกลไกและเครื่องกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการพัฒนาระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบทั้งองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพและยั่งยืน ลดความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างหลักประกันให้แก่ประชาชนที่จะได้รับการคุ้มครองด้านการบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ และช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อคุ้มครองประชาชนด้านสุขภาพ โดยครอบคลุมการดำเนินกิจการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขของประชาชน ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน ตลอดจนกิจการขนาดเล็กและขนาดใหญ่

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดทำคู่มือ มาตรฐานการปฏิบัติงานของการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (SOP) **กระบวนการที่ 3 การจัดการสิ่งปฏิกูล** เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้คุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพบริหารราชการของประเทศต่อไป

กรมอนามัย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ SOP

คู่มือ มาตรฐานการปฏิบัติงานของการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (SOP) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน ทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใด กับใคร เป็นประโยชน์กับผู้บริหารในการติดตามงานได้ทุกขั้นตอน ลดความผิดพลาดในการทำงาน นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม เพื่อเป็นสื่อในการประสานงาน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานสอดคล้องกับ นโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

ประโยชน์ของการจัดทำคู่มือ SOP

1. ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้คู่มือ SOP นี้ จะไม่เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน เกิดความเข้าใจและช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน ได้งานที่มีคุณภาพตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นการลดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ
2. เป็นคู่มือช่วยในการเรียนรู้การทำงานของผู้ที่เริ่มปฏิบัติงานใหม่ให้สามารถเริ่มปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ช่วยลดเวลาในการสอนงาน บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานแทนกันได้ แต่ละหน่วยงานรู้งานซึ่งกันและกัน ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่และปรับปรุงงาน เป็นต้น

เนื้อหาของคู่มือ SOP

1. วัตถุประสงค์ เป็นการบอกถึงสิ่งที่ต้องการจากการปฏิบัติตาม SOP นั้นๆ
2. ขอบเขตของงาน เป็นการระบุว่า SOP ที่ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ครอบคลุมสิ่งใดบ้าง
3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ ระบุหน่วยงาน/ตำแหน่งบุคคลที่นำ SOP ไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
4. เอกสารอ้างอิง ระบุชื่อและหมายเลขเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ SOP
5. แผนภูมิการทำงาน เป็นการแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยย่อ เพื่อให้ทราบว่า ใคร ทำอะไร
6. รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน เป็นการบรรยายรายละเอียดของการทำงานตามแผนภูมิ
7. คำนิยาม เป็นการอธิบายความหมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน
8. แบบฟอร์ม/เอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นการระบุชื่อและหมายเลขของแบบฟอร์มที่ใช้ในการบันทึกการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ

มาตรฐานการปฏิบัติงาน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ชื่อกระบวนการ การจัดการมีส่วนร่วม	รหัสกระบวนการ EHA ๓๐๐๑
		แก้ไขครั้งที่ ๕ : ตุลาคม ๒๕๖๔
	ผู้จัดทำ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม	วันที่เริ่มใช้เอกสาร: ตุลาคม ๒๕๖๔
		จำนวน : ๙ หน้า

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำกระบวนการจัดการมีส่วนร่วมไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนได้ใช้มีส่วนร่วมที่สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย รวมทั้งเฝ้าระวังเฝ้าระวังด้านความสะอาด สัมมาธรรมะ

2. ขอบเขต

ครอบคลุมการดำเนินงานการจัดการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่การกำหนด ผู้รับผิดชอบการจัดการมีส่วนร่วม สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลมีส่วนร่วม ประเมินความพร้อมและความสามารถในการพัฒนาสัมมาธรรมะ เสนอแนวทางการพัฒนาสัมมาธรรมะ ดำเนินการปรับปรุง/พัฒนา สัมมาธรรมะ การขอรับการประเมินและรับรองมาตรฐานสัมมาธรรมะ ติดตาม ควบคุม กำกับ การจัดการ สัมมาธรรมะ พัฒนาศักยภาพบุคลากร เฝ้าระวังด้านความสะอาดสัมมาธรรมะ วิเคราะห์และประเมินผล กระบวนการจัดการสัมมาธรรมะ พัฒนาการดำเนินงานสัมมาธรรมะ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 สถานที่สาธารณะเป้าหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

สถานที่เป้าหมาย	ความหมาย
1. แหล่งท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างขึ้นเพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว
2. ตลาดสด	ตลาดสดในรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. สถานีขนส่งทางบก	สถานีขนส่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. สถานศึกษา	โรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. สถานที่ราชการ	สำนักงานเทศบาล สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์เด็กเล็ก ฯลฯ
6. สวนสาธารณะ	สวนสาธารณะที่มีสัมมาธรรมะบริการ
7. สัมมาธรรมะริมทาง	ร่วมในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 สถานที่สาธารณะเป้าหมายที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

สถานที่เป้าหมาย	ความหมาย
1. แหล่งท่องเที่ยว	- แหล่งท่องเที่ยว 100 อันดับแรกของ ททท. ที่เป็นที่ยอมรับสูงสุด - แหล่งท่องเที่ยวที่มีประชาชนท่องเที่ยวมากที่สุด 3 ลำดับแรกของแต่ละจังหวัด - อุทยานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
2. ร้านอาหารอาหาร	ร้านอาหารที่ผ่าน Clean Food Good taste
3. ตลาดสด	ตลาดประเภทที่ 1
4. สถานีขนส่งทางบกและ ทางอากาศ	
- สถานีขนส่งทางบก	สถานีขนส่งของกรมการขนส่งทางบก บริษัท ขนส่ง (บขส.) และสถานีรถไฟ
- สถานีขนส่งทางอากาศ	ท่าอากาศยานในสังกัดกรมการขนส่งทางอากาศและท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย

สถานที่เป้าหมาย	ความหมาย
5. สถานีบริการเชื้อเพลิง	สถานีบริการเชื้อเพลิงทั้งหมดของประเทศ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) - บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) - บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) - บริษัท บางจากกรีนเนท จำกัด - บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) - บริษัท ชัสโก้ จำกัด (มหาชน) - บริษัท เซลล์แห่งประเทศไทย จำกัด - บริษัท เชฟรอน (ไทย) จำกัด - บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน)
6. สถานศึกษา	โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. โรงพยาบาล	โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข <ul style="list-style-type: none"> - โรงพยาบาลศูนย์ - โรงพยาบาลทั่วไป - โรงพยาบาลชุมชน
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/สถานีอนามัย	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและสถานีอนามัย
8. สถานที่ราชการ	ศาลากลาง ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร สำนักงานเทศบาล ฯลฯ
9. สวนสาธารณะ	สวนสาธารณะที่มีส้วมสาธารณะบริการ
10. ศาสนสถาน	วัดในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
11. ส้วมสาธารณะริมทาง	ส้วมสาธารณะของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่จัดไว้ให้บริการประชาชน
12. ห้างสรรพสินค้า/ ศูนย์การค้า/ดิสคานต์สโตร์	
- ศูนย์การค้า	หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีพื้นที่ให้เช่าเพื่อประกอบการค้าปลีก ไม่ต่ำกว่า 10,000 ตารางเมตร และมีร้านค้าย่อยเช่าประกอบธุรกิจไม่น้อยกว่า 50 ราย
- ห้างสรรพสินค้าหรือการ ขายปลีกสินค้าทั่วไปอื่นๆ	หมายถึง สถานที่ประกอบการที่ดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการขายสินค้าใหม่หลายประเภท ซึ่งสินค้าหลักไม่ใช่สินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่มหรือยาสูบ แต่เป็นการขายสินค้าทั่วไป ประเภทสิ่งถักทอ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องมือ เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องเรือน เครื่องใช้หรือภาชนะประจำบ้าน เช่น โต๊ะ เครื่องครัว งาน และภาชนะต่างๆ เครื่องทำความสะอาด เครื่องโลหะ เครื่องสำอาง หนังสือและเครื่องเขียน เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณ อุปกรณ์กีฬา โดยจัดแยกออกเป็นแผนกตามประเภทของสินค้า แต่อยู่ภายใต้การบริหารงานเดียวกัน
- ดิสคานต์สโตร์ (Discount Store)	หมายถึง ร้านค้าที่ดำเนินการขายปลีกสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป เน้นการขายสินค้าจำนวนมากในราคาถูกลง รวมถึงซูเปอร์เซ็นเตอร์ หรือไฮเปอร์มาร์ทซึ่งเป็นร้านค้าที่วางจำหน่ายสินค้าอุปโภคที่จำเป็นร้อยละ 80 และสินค้าทั่วไปร้อยละ 20 และยังมีบริการอื่นๆ เช่น ซ่อมรองเท้า ขายยา และศูนย์อาหาร

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. เอกสารอ้างอิง

1. กรมอนามัย, สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม.เกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณสุขระดับประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, 2556.
2. กรมอนามัย, สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม. คู่มือการจัดการสิ่งแวดล้อม ลดความเสี่ยงสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, 2563.
3. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 109 ตอนที่38, หน้า 27-52. (ลงวันที่ 5 เมษายน 2535), 2535.
4. กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2561. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 43ก, หน้า 32-40. (ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2561), 2561.

5. แผนภูมิการทำงาน

ขั้นตอนที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา (วันทำการ)	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
ระยะเตรียมการ					
๑		๗ วัน	๑. มีความรู้ทางด้านสาธารณสุข (อนามัยสิ่งแวดล้อม) หรือผ่านการอบรมที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย ๑ ปี ๒. กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบและคณะทำงาน	คำสั่งแต่งตั้งหรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานคุณภาพงานและคณะทำงาน	นายกเทศมนตรี
ระยะดำเนินการ					
๒		๓๐ วัน	ฐานข้อมูลครอบคลุมประเด็น ดังนี้ - จำนวนสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อปท. และไม่อยู่ในความรับผิดชอบของ อปท. โดยแยกตามประเภทสิ่งแวดล้อม - จำนวนสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมที่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน HAS - การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	ฐานข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อม	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๓		๑๕ วัน	ประเมินความพร้อม และความเป็นไปได้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน HAS โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อม	เอกสารสรุปความพร้อมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน HAS	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอน ที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา (วันทำการ)	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
๔		๑ วัน	เสนอแนวทาง/มาตรการ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตามความพร้อม และความ เป็นไปได้ให้ผู้บริหาร พิจารณา	เอกสารแนวทาง/ มาตรการการพัฒนา สิ่งแวดล้อม	ผู้รับผิดชอบและ คณะทำงานที่ ได้รับมอบหมาย
๕		ไม่เกิน ๖๐ วัน	ดำเนินการปรับปรุง/พัฒนา สิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐาน HAS	เอกสารการดำเนินงาน ปรับปรุง/พัฒนาสิ่ง มวลแวดล้อม	ผู้รับผิดชอบและ คณะทำงานที่ ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา (วันทำการ)	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
๖		ตลอดระยะเวลาดำเนินการ	ขอรับการประเมินและรับรองมาตรฐานร่วมสาธารณสุขจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ	เอกสารการขอรับการประเมินและรับรองมาตรฐานร่วมสาธารณสุข	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
ระยะติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์					
๗		ตลอดระยะเวลาดำเนินการ	ติดตาม ควบคุม กำกับ การจัดการร่วมสาธารณสุขตามมาตรฐาน HAS	แผนงานและรายงานผลการกำกับ ติดตาม การจัดการร่วมสาธารณสุข	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๘		๒ วัน	พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนักงานทำความสะอาด ผู้รับผิดชอบงานเฝ้าระวังความสะอาด เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด สุขลักษณะและการจัดการร่วมสาธารณสุข	แผนการ/เอกสารดำเนินการการพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๙		๓๐ วัน	เฝ้าระวังความสะอาด โดยดำเนินการตรวจการปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรียอย่างน้อย ประเภท (setting) ละ ๑ แห่ง ในบริเวณจุดพื้นผิวสัมผัสร่วมหรือจุดเสี่ยงต่อการปนเปื้อน	รายงานผลการตรวจเฝ้าระวังการปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรียในร่วมสาธารณสุข ปีละ ๑ ครั้ง	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๑๐		๗ วัน	วิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการจัดการร่วมสาธารณสุข	เอกสารการประเมินผลการดำเนินงานจัดการร่วมสาธารณสุขตามหลักวิชาการ	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๑๑		ไม่เกิน ๑๕ วัน	พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตามผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดการร่วมสาธารณสุข	แผน/แนวทางการพัฒนาการจัดการร่วมสาธารณสุข	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

6. รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6.1 ระยะเตรียมการ

1. กำหนดผู้รับผิดชอบ

- 1.1 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ทางด้านสาธารณสุข (อนามัยสิ่งแวดล้อม) หรือผ่านการอบรม ที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม หรือมีประสบการณ์ในการทำงานสิ่งแวดล้อมอย่างน้อย 1 ปี
- 1.2 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบและคณะทำงานในการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อม

6.2 ระยะดำเนินการ

2. สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำฐานข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อมครอบคลุมประเด็นดังนี้

- 2.1 สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคลุมประเด็นดังนี้
 - จำนวนสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมทั้งหมด โดยแยกตามประเภทสิ่งแวดล้อม
 - จำนวนสิ่งแวดล้อมทั้งหมด โดยแยกตามประเภทสิ่งแวดล้อม
 - จำนวนสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS
- 2.2 สิ่งแวดล้อมที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคลุมประเด็นดังนี้
 - จำนวนสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมทั้งหมด โดยแยกตามประเภทสิ่งแวดล้อม
 - จำนวนสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS โดยแยกตามประเภท

สิ่งแวดล้อม

2.3 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- ศักยภาพของบุคลากร ซึ่งกำหนดผู้รับผิดชอบตามข้อ (1) เพื่อให้การดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน HAS
- การจัดสรรเงิน/งบประมาณเพื่อใช้ในการปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน HAS
- การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานการจัดการสิ่งแวดล้อม
- การซ่อมบำรุง/การดูแลรักษาให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพดี พร้อมใช้งาน ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ
- การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดห้องสิ่งแวดล้อม และมีเจ้าหน้าที่กำกับ ติดตาม การทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำ checklist และใช้ checklist ในการดำเนินการตรวจสอบติดตาม
- ระบบการนำสิ่งปฏิกูลไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

3. ประเมินความพร้อม และความเป็นไปได้ในการปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อม

นำข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูลมาวิเคราะห์ ปัญหาอุปสรรค เพื่อประเมินความพร้อม ชีตความสามารถศักยภาพทางด้านบุคลากร องค์ความรู้ งบประมาณ ตลอดจนความเหมาะสมตามสภาพพื้นที่และบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และความเป็นไปได้ในการปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐาน HAS รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมการใช้ส้วมที่ถูกต้อง

4. เสนอแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย จัดทำแนวทาง/มาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามความพร้อมและความเป็นไปได้ให้ผู้บริหารพิจารณา

5. ดำเนินการปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อม

ดำเนินการปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน HAS ดังนี้

5.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งหมดในครัวเรือนให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน HAS และกำกับ ดูแลให้พนักงานทำความสะอาดห้องส้วมต้องใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือ ผ้ากันเปื้อน รองเท้าผ้าใบ/รองเท้าหุ้มส้น (กรณีทำความสะอาดธรรมดา) หรือ รองเท้ายาง (กรณีที่มีการใช้สารเคมี) และผ้าปิดปาก-ปิดจมูก (กรณีที่มีการใช้สารเคมี)

5.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่ไม่อยู่ในครัวเรือน โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าของสิ่งแวดล้อมปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน HAS

6. การขอรับการประเมินและรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าของสิ่งแวดล้อมติดต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อขอรับการประเมิน ดังนี้

1) การประเมิน

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จัดส่งเจ้าหน้าที่มาทำการสำรวจ และตรวจประเมินสิ่งแวดล้อมที่ขอรับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ (HAS)

- เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สรุปผลการตรวจประเมินสิ่งแวดล้อมมาตรฐานระดับประเทศ (HAS) (กรณีผลการตรวจประเมินไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ (HAS) เจ้าหน้าที่ฯ อาจมีข้อเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สิ่งแวดล้อมผ่านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ (HAS))

2) การรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ และการมอบป้ายสัญลักษณ์

คณะกรรมการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด ประสานศูนย์อนามัยที่จังหวัด สังกัดเพื่อขอรับใบประกาศหรือป้ายสัญลักษณ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสะอาด เพียงพอ ปลอดภัย (HAS) เพื่อมอบให้กับเจ้าของสถานที่ตั้งส้วมที่ผ่านการประเมิน

6.3 ระยะติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์

7. ติดตาม ควบคุม กำกับ การจัดการสิ่งแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดตาม ควบคุม กำกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน HAS และจัดทำแผนงาน รายงานผลการติดตาม กำกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

8. พัฒนาศักยภาพบุคลากร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนักงานทำความสะอาดห้องส้วม ผู้รับผิดชอบงานเฝ้าระวังความปลอดภัยห้องส้วม เกี่ยวกับการดูแลรักษาความปลอดภัย และการจัดการสิ่งแวดล้อม

9. เฝ้าระวังด้านความปลอดภัยสิ่งแวดล้อม

ดำเนินการตรวจสอบการปนเปื้อนโดยตรวจหาเชื้อแบคทีเรียอย่างน้อยประเภท (setting) ละ 1 แห่ง ในบริเวณจุดเสี่ยงสัมผัสร่วมกันหรือจุดที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ได้แก่ กลอนประตู/ลูกบิด ที่รองนั่งส้วม ที่จับสายฉีดน้ำชำระ ที่กดโถส้วม ที่กดโถปัสสาวะ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ และราวจับ โดยทำการสุ่มตัวอย่างทั้งห้องส้วมชาย ห้องส้วมหญิง และห้องส้วมคนพิการ ปีละ 1 ครั้ง ด้วยวิธีการ Swab ในจุดที่กำหนด และจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจ และเมื่อตรวจพบเชื้อฯ ให้ปรับปรุงวิธีการทำความสะอาดให้ดีขึ้นและเพิ่มความถี่มากขึ้น

โดยสามารถใช้คู่มือการจัดการร่วมสาธารณะ ลดความเสี่ยงสุขภาพ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเรื่องการทำ ความสะอาดร่วมที่ถูกต้องหลักสุขภาพ

10. วิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการจัดการร่วมสาธารณะ

วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานจัดการร่วมสาธารณะตามหลักวิชาการ โดยจัดทำเป็น เอกสารผลการประเมินผลการดำเนินงานจัดการร่วมสาธารณะตามมาตรฐาน HAS ประจำปี

11. พัฒนาการดำเนินงาน

พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตามผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดการ ร่วมสาธารณะ โดยจัดทำแผน/แนวทางการจัดการร่วมสาธารณะ เพื่อยกระดับพัฒนาสาธารณะขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

7. คำนิยาม

ร่วม หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับขับถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะ และให้หมายความรวมถึง ระบบ รองรับสิ่งปฏิกูล

ร่วมสาธารณะ หมายความว่า ร่วมที่จัดไว้เพื่อให้บริการเป็นการทั่วไปในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งกรณีที่มีการ จัดเก็บค่าบริการและไม่จัดเก็บค่าบริการ และให้หมายความรวมถึงร่วมที่จัดไว้ เพื่อให้บริการภายในหน่วยงาน ของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชน

8. แบบฟอร์ม/เอกสารที่เกี่ยวข้อง

8.1 แบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานร่วมสาธารณะระดับประเทศ (HAS) ของกรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข

8.2 คู่มือการจัดการร่วมสาธารณะ ลดความเสี่ยงสุขภาพ

มาตรฐานการปฏิบัติงานสำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อกระบวนการ การจัดการสิ่งปฏิกูล	รหัสกระบวนการ EHA ๓๐๐๒
		แก้ไขครั้งที่ ๔ : ตุลาคม ๒๕๖๔
	ผู้จัดทำ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม	วันที่เริ่มใช้เอกสาร : ตุลาคม ๒๕๖๔
		จำนวนหน้า : ๙ หน้า

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำกระบวนการจัดการสิ่งปฏิกูลไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกันในการจัดการสิ่งปฏิกูลของท้องถิ่นให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะและเป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขต

ครอบคลุมการดำเนินงานการจัดการสิ่งปฏิกูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่การกำหนดผู้รับผิดชอบการจัดการสิ่งปฏิกูล สืบค้นและจัดทำฐานข้อมูลการจัดการสิ่งปฏิกูลภายในเขตพื้นที่ ประเมินความพร้อมและความเป็นไปได้ในการจัดบริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการเลือกรูปแบบการจัดการสิ่งปฏิกูลกำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ และค่าธรรมเนียมในการให้บริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล เฝ้าระวังการปนเปื้อนจากน้ำทิ้งและกากตะกอนก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม ประเมินผลกระบวนการจัดบริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล และพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตามข้อบัญญัติท้องถิ่นและมาตรฐานที่กำหนด

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. เอกสารอ้างอิง

1. กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2559.ราชกิจจานุเบกษา.เล่มที่ 133 ตอนที่ 86 ก, หน้า 26-32. (ลงวันที่ 30 กันยายน 2559), 2559.
2. กรมอนามัย,สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม.คู่มือการจัดการสิ่งปฏิกูล (แบบครบวงจร).พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558.
3. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535.ราชกิจจานุเบกษา.เล่มที่ 109 ตอนที่ 38, หน้า 27-52. (ลงวันที่ 5 เมษายน 2535), 2535.
4. กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2561.ราชกิจจานุเบกษา.เล่มที่ 135 ตอนที่ 43 ก, หน้า 32-40. (ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2561), 2561.

5. แผนภูมิการทำงาน

ขั้นตอน ที่	ฝั่งกระบวนการ	ระยะเวลา (วันทำการ)	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
ระยะเตรียมการ					
๑		๗ วัน	๑. มีความรู้ทางด้านสาธารณสุข (อนามัยสิ่งแวดล้อม) หรือผ่านการอบรมที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย ๑ ปี ๒. กำหนดหน้าที่ของผู้รับผิดชอบและคณะทำงาน	คำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานคุณภาพงานและคณะทำงาน	นายกเทศมนตรี
ระยะดำเนินการ					
๒		๓๐ วัน	ฐานข้อมูลครอบคลุมประเด็น ดังนี้ ๑. ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ๒. ปริมาณสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้น ๓. การให้บริการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลในปัจจุบัน	ฐานข้อมูลการจัดการสิ่งปฏิกูลในพื้นที่รับผิดชอบของ อปท.	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๓		๑๕ วัน	ประเมินความพร้อมและความเป็นไปได้ในการจัดบริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการสิ่งปฏิกูล	เอกสารการประเมินความพร้อมและความเป็นไปได้ในการจัดบริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๔		๗ วัน	มีการเสนอรูปแบบการจัดการสิ่งปฏิกูลตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และกฎหมายกำหนด	รูปแบบการจัดการสิ่งปฏิกูลและข้อเสนอแนวทางแต่ละรูปแบบ	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอน ที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา (วันทำการ)	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
๕	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์มาตรฐาน วิชาการ และค่าธรรมเนียมในการ ให้บริการสูบ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล</div> <div style="text-align: center; margin: 10px auto;"> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 10px; display: inline-block;">ออก ข้อบัญญัติ ท้องถิ่น</div> </div>	ไม่เกิน ๑๒๐ วัน	๑. กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการในการให้บริการสูบ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒. กำหนดค่าธรรมเนียมในการให้บริการสูบ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙ และประกาศกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง	ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐาน และค่าธรรมเนียมการให้บริการสูบ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๖	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">การสูบ ขน สิ่งปฏิกูล</div>	ไม่เกิน ๓๐ วัน	การสูบ ขน สิ่งปฏิกูลต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อบัญญัติท้องถิ่น	- เอกสารกำหนดมาตรฐานวิชาการและขั้นตอนการปฏิบัติในการสูบ ขน สิ่งปฏิกูล - แบบเอกสารกำกับการขนสิ่งปฏิกูล	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๗	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">การกำจัดสิ่งปฏิกูล</div>	ไม่เกิน ๓๐ วัน	การกำจัดสิ่งปฏิกูลต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อบัญญัติท้องถิ่น	- เอกสารกำหนดมาตรฐานวิชาการและขั้นตอนการปฏิบัติในการกำจัดสิ่งปฏิกูล - แบบเอกสารกำกับการขนสิ่งปฏิกูล	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย
ระยะติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์					
๘	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">เฝ้าระวังการปนเปื้อน จากน้ำทิ้งและกากตะกอน</div>	ไม่เกิน ๓๐ วัน	เฝ้าระวังการปนเปื้อนจากน้ำทิ้งและกากตะกอน โดยตรวจไซทอนพยาธิและแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia Coli)	รายงานผลการตรวจไซทอนพยาธิและแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia Coli) ในน้ำทิ้งและกากตะกอนที่ผ่านระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล	ผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนที่	ฝั่งกระบวนการ	ระยะเวลา (วันทำการ)	มาตรฐานคุณภาพงาน	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
๙	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">ประเมินผลกระบวนการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล</div> <div style="text-align: center; margin: 10px 0;">↓</div>	๗ วัน	ประเมินผลกระบวนการฯ โดยวิเคราะห์ประสิทธิภาพ การสุข ขน หรือกำจัด สิ่งปฏิกูล	เอกสารผลการประเมิน กระบวนการจัดบริการ สุข ขน หรือกำจัด สิ่งปฏิกูล	ผู้รับผิดชอบและ คณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย สิ่งปฏิกูล
๑๐.	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <div style="text-align: center;">พัฒนาการดำเนินงาน</div> </div>	๑๕ วัน	มีข้อเสนอการพัฒนาการ ดำเนินงานกระบวนการ จัดบริการสุขภาพ ขน หรือกำจัด สิ่งปฏิกูลให้มีประสิทธิภาพ	เอกสารแนวทาง/ แผนงานการพัฒนาการ จัดบริการสุขภาพ ขน หรือ กำจัดสิ่งปฏิกูล	ผู้รับผิดชอบและ คณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย สิ่งปฏิกูล

6. รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6.1 ระยะเตรียมการ

1. กำหนดผู้รับผิดชอบ

1.1 มีความรู้ทางด้านสาธารณสุข (อนามัยสิ่งแวดล้อม) หรือผ่านการอบรมที่เกี่ยวกับการจัดการ สิ่งปฏิกูลหรือมีประสบการณ์ในการทำงานการจัดการสิ่งปฏิกูลอย่างน้อย 1 ปี

1.2 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบและคณะทำงานในการดำเนินการจัดการสิ่งปฏิกูล

6.2 ระยะดำเนินการ

2. สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลการจัดการสิ่งปฏิกูล ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยมีความครอบคลุมในประเด็นต่างๆ โดยจัดทำเป็นฐานข้อมูลการจัดการสิ่งปฏิกูล ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่

- ขนาดพื้นที่ขอบเขตที่รับผิดชอบ
- จำนวนหลังคาเรือนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ
- จำนวนอาคารที่พักอาศัยขนาดใหญ่
- จำนวนสถานประกอบการ
- จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์
- จำนวนประชากรทั้งหมด
- จำนวนเอกชนที่ดำเนินการสุขสิ่งปฏิกูลในพื้นที่

2.2 ปริมาณสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้น (ข้อมูลจาก 2.1)

2.3 การให้บริการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลในปัจจุบัน

- จำนวนรถสุขสิ่งปฏิกูล
- จำนวนสถานที่กำจัดสิ่งปฏิกูล
- รูปแบบการให้บริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล

3. ประเมินความพร้อม และความเป็นไปได้ในการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล

นำข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูลมาวิเคราะห์ ปัญหาอุปสรรค เพื่อประเมินความพร้อมขีดความสามารถศักยภาพทางด้านบุคลากร องค์ความรู้ งบประมาณ ตลอดจนความเหมาะสมตามสภาพพื้นที่และบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และความเป็นไปได้ในการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล

4. เสนอผู้บริหารตัดสินใจ

การตัดสินใจของผู้บริหารท้องถิ่นในการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบการจัดการสิ่งปฏิกูลสามารถดำเนินการได้ใน 4 รูปแบบ ได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบให้บุคคลใดดำเนินการแทน ภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุญาตให้บุคคลใดดำเนินการโดยทำเป็นธุรกิจ
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน

5. กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ และค่าธรรมเนียมในการให้บริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล

ราชการส่วนท้องถิ่นต้องออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อเป็นการกำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์มาตรฐานวิธีการ และค่าธรรมเนียมในการให้บริการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. การสุข ขน สิ่งปฏิกูล

การดำเนินการให้บริการสุขภาพ ขน สิ่งปฏิกูล ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2561 และข้อบัญญัติท้องถิ่น ดังนี้

6.1 กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2561

6.1.1 ลักษณะยานพาหนะ

- ถังที่ใช้บรรจุสิ่งปฏิกูลต้องมีฝาเปิดและปิดอยู่ด้านบน โดยสามารถปิดได้มิดชิดไม่รั่วซึม และป้องกันกลิ่น สัตว์ แมลง หรือพาหะนำโรคได้
- ท่อหรือสายที่ใช้สุขสิ่งปฏิกูลต้องไม่รั่วซึม
- มีอุปกรณ์สุขสิ่งปฏิกูลที่สามารถสุขตะกอนหนักได้ และมีมาตรวัดสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี
- มีช่องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดประจายานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูล เช่น ถังใส่น้ำไม่กวด และน้ำยาฆ่าเชื้อ
- บนตัวถังที่ใช้บรรจุสิ่งปฏิกูลต้องมีข้อความว่า “ใช้เฉพาะขนส่งสิ่งปฏิกูล”

โดยสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากภายนอกยานพาหนะ

* ในกรณีที่มีการขนส่งสิ่งปฏิกูลดำเนินการโดยราชการส่วนท้องถิ่น ให้แสดงชื่อของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นด้วยตัวหนังสือขนาดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนไว้ที่ด้านข้างทั้งสองด้านของตัวถังที่ใช้บรรจุสิ่งปฏิกูล โดยอยู่ในตำแหน่งที่บุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

* ในกรณีที่มีการขนส่งสิ่งปฏิกูลดำเนินการโดยผู้ที่ได้รับมอบหมายจากราชการส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น ให้แสดงชื่อของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นด้วยตัวหนังสือขนาดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนไว้ที่ด้านข้างทั้งสองด้านของตัวถังที่ใช้บรรจุสิ่งปฏิกูล พร้อมด้วยข้อความระบุชื่อที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยอยู่ในตำแหน่งที่บุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

* ในกรณีที่การขนส่งสิ่งปฏิกูลดำเนินการโดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจากราชการ ส่วนท้องถิ่น ให้แสดงรหัสหรือหมายเลขทะเบียนใบอนุญาตพร้อมด้วยข้อความระบุชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตหรือเจ้าของกิจการด้วยตัวหนังสือขนาดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนไว้ที่ด้านข้างทั้งสองด้านของตัวถังที่ใช้บรรจุสิ่งปฏิกูล ในตำแหน่งที่บุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยตัวอักษรต้องมีความสูงไม่น้อยกว่าสิบเซนติเมตร ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตจากราชการส่วนท้องถิ่น หลายแห่ง ให้แสดงเฉพาะหมายเลขทะเบียนใบอนุญาตฉบับแรก และให้เก็บสำเนาหลักฐานใบอนุญาตฉบับอื่นไว้ในยานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูลเพื่อการตรวจสอบ

6.1.2 การขนส่งสิ่งปฏิกูล

- จัดให้มียานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูลและอุปกรณ์ที่จำเป็นที่มีจำนวนเพียงพอกับการให้บริการ

- ดำเนินการขนส่งสิ่งปฏิกูลในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยต้องมีมาตรการป้องกันกลิ่นในขณะทำการขนส่งสิ่งปฏิกูล เพื่อไม่ให้รบกวนผู้ที่พักอาศัยในอาคารหรือสถานที่ใกล้เคียงจนเป็นเหตุรำคาญ

- ทำความสะอาดท่อสำหรับใช้ขนส่งสิ่งปฏิกูลหลังจากขนส่งสิ่งปฏิกูลเสร็จแล้วโดยการสูบน้ำสะอาดจากถังเพื่อล้างภายในท่อหรือสายสูบล และทำความสะอาดท่อหรือสายสูบลด้านนอกที่สัมผัสสิ่งปฏิกูลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ

- ในกรณีที่มีสิ่งปฏิกูลตกหล่นหรือรั่วไหล ให้ทำลายเชื้อโรคด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อแล้วทำความสะอาดด้วยน้ำ

- จัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมและมีสภาพพร้อมใช้งานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และตรวจตราควบคุมให้มีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าว รวมทั้งจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ประจำยานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูล

- ต้องทำความสะอาดยานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูลหลังจากที่ออกปฏิบัติงานอย่างน้อยวันละหนึ่งครั้ง น้ำเสียที่เกิดจากการทำความสะอาดต้องเข้าสู่ระบบบำบัดหรือกำจัดน้ำเสีย หรือบ่อซึม โดยบ่อซึมต้องอยู่ห่างจากแม่น้ำ คู คลอง หรือแหล่งน้ำธรรมชาติไม่น้อยกว่าสิบเมตร

- ต้องจัดให้มีสถานที่เฉพาะที่มีขนาดกว้างขวางเพียงพอสำหรับจอดเก็บยานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูล

- ห้ามนำยานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูลไปใช้ในกิจกรรมอื่น และห้ามนำสิ่งปฏิกูลไปทิ้งในที่สาธารณะ

6.1.3 ผู้ปฏิบัติงาน

- ต้องได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูล

- มีการตรวจสุขภาพประจำปี

- ต้องสวมเสื้อผ้าปิดชิด ถุงมือยางหนา ผ้าปิดปากปิดจมูก และสวมรองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง รวมทั้งต้องทำความสะอาดถุงมือยางหนาและรองเท้าพื้นยางหุ้มแข้งทุกครั้งหลังการปฏิบัติงาน

6.2 จัดทำเอกสารกำหนดมาตรฐานวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติในการสูบ ขน สิ่งปฏิกูล

6.3 จัดทำข้อมูลสิ่งปฏิกูลที่สูบได้รายวัน

6.4 จัดทำเอกสารกำกับการณ์การขนส่งสิ่งปฏิกูล

7. การกำจัดสิ่งปฏิกูล

การดำเนินการให้บริการกำจัดสิ่งปฏิกูล ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2561 และข้อบัญญัติท้องถิ่น ดังนี้

7.1 กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ.2561

7.1.1 การดำเนินการกำจัด

- ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องมีประเภท ขนาด ระยะเวลาในการสูบกากตะกอนและวิธีการระบายน้ำทิ้งที่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุข

- ควบคุม กำกับ การดำเนินการการเดินระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีประสิทธิภาพสูงสุด

- มีแผนงานและงบประมาณการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงระบบให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี

- มีการเฝ้าระวังผลกระทบที่อาจเกิดจากการดำเนินการกำจัดที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น ปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง น้ำเสีย อันเป็นการป้องกันผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

7.1.2 ผู้ปฏิบัติงาน

- ต้องได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูล

- มีการตรวจสุขภาพประจำปี

- ต้องสวมเสื้อผ้ามิดชิด ถุงมือยางหนา ผ้าปิดปากปิดจมูก และสวมรองเท้า พื้นยางหุ้มแข้ง รวมทั้งต้องทำความสะอาดถุงมือยางหนาและรองเท้าพื้นยางหุ้มแข้งทุกครั้งหลังการปฏิบัติงาน

- มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เหมาะสม รวมทั้งมีอุปกรณ์หรือเครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

7.2 จัดทำเอกสารกำหนดมาตรฐานวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติในการกำจัดสิ่งปฏิกูล

7.3 จัดทำข้อมูลสิ่งปฏิกูลที่กำจัดได้รายวัน

7.4 จัดทำเอกสารกำกับการณ์การขนส่งสิ่งปฏิกูล

6.3 ระยะเวลาติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์

8. เฝ้าระวังการปนเปื้อนจากน้ำทิ้งและกากตะกอน

การกำจัดสิ่งปฏิกูลไม่ว่าจะใช้วิธีการใดจะต้องมีการตรวจเพื่อยืนยันประสิทธิภาพการกำจัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยจะต้องมีการเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งและกากตะกอนส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ทั้งนี้ น้ำทิ้งและกากตะกอนต้องมีปริมาณเชื้อหนองพยาธิและแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia Coli) ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ และน้ำทิ้งที่ปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมต้องได้มาตรฐานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

ประเภท	เชื้อหนองพยาธิ	แบคทีเรียอีโคไล (Escherichia Coli)
1. น้ำทิ้ง	น้อยกว่า 1 ฟอง ต่อ ลิตร	น้อยกว่า 1,000 MPN (Most Probable Number) ต่อ 100 มิลลิลิตร
2. กากตะกอน	น้อยกว่า 1 ฟอง ต่อ กรัม (น้ำหนักแห้ง)	น้อยกว่า 1,000 MPN (Most Probable Number) ต่อกรัม (น้ำหนักแห้ง)

9. วิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล

วิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลและสภาพปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินการ

10. พัฒนาการดำเนินงาน

พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตามผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล

7. คำนิยาม

สิ่งปฏิกูล หมายถึง อุจจาระหรือปัสสาวะของคน หรือสิ่งอื่นใดที่ปนเปื้อนอุจจาระหรือปัสสาวะ (ข้อ 2 กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2561)

กากตะกอน หมายถึง ส่วนที่เป็นของแข็งซึ่งเหลือจากการกำจัดสิ่งปฏิกูล

การจัดการสิ่งปฏิกูล หมายถึง กระบวนการดำเนินการตั้งแต่ระบบการรองรับ การเก็บ การขน และการกำจัดสิ่งปฏิกูล

ถังเก็บกักสิ่งปฏิกูล หมายถึง ถังหรือบ่อที่มีลักษณะมิดชิด น้ำซึมผ่านไม่ได้ เพื่อใช้เป็นที่รองรับสิ่งปฏิกูลจากส่วนก่อนการขนหรือการกำจัดสิ่งปฏิกูล

การขนส่งสิ่งปฏิกูล หมายถึง การดำเนินการสุบสิ่งปฏิกูลจากส่วนแล้วนำไปยังสถานที่กำจัดสิ่งปฏิกูล

ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลแบบติดกับที่ หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงหรือแปรสภาพสิ่งปฏิกูลจากส่วน และสิ่งปฏิกูลจากระบบท่อของแต่ละอาคารให้ปราศจากพิษภัยจากการก่อให้เกิดโรค สภาพอันน่ารังเกียจ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงหรือแปรสภาพสิ่งปฏิกูลทั้งที่สุบจากส่วนและสิ่งปฏิกูลจากระบบท่อของอาคารหลายแห่งให้ปราศจากพิษภัยจากการก่อให้เกิดโรค สภาพอันน่ารังเกียจ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้ให้หมายรวมถึงระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลแบบติดกับที่และระบบบำบัดน้ำเสียที่รับสิ่งปฏิกูลบำบัดด้วย

8. แบบฟอร์ม/เอกสารที่เกี่ยวข้อง

8.1 แบบเอกสารกำกับการขนส่งสิ่งปฏิกูล

ภาคผนวก

แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA)

ประเด็นงานที่ 3.1 การจัดการสิ่งแวดล้อม รหัสด้าน EHA : 3001 ให้มีผลการดำเนินงานตามเงื่อนไข
ตารางที่ 1 ดังนี้

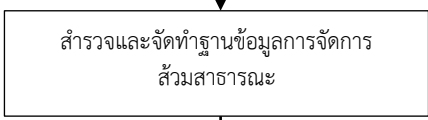
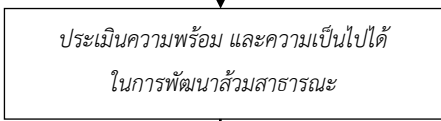
องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

ตารางที่ 1 แสดงข้อกำหนดเงื่อนไขการ “ผ่าน” เกณฑ์กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ผ่าน	มีการดำเนินงานตามแผนภูมิการทำงานตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 -10 มีคะแนนรวม 60 คะแนนขึ้นไป และมีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของขั้นตอนลำดับที่ 1 -10
ไม่ผ่าน	ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ตารางที่ 2 แสดงการแจกแจงคะแนนของกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อความ “ดำเนินการ” หรือ “ไม่ดำเนินการ” ในช่อง “ผลการประเมิน” และระบุคะแนนที่ได้ ในช่อง “คะแนนที่ได้ (B)” โดยพิจารณาให้คะแนนตาม “หลักฐาน” ที่ปรากฏ
กรณี “ไม่ดำเนินการ” ระบุคะแนนที่ได้ เป็น “ 0 ”

ขั้นตอน ที่	ผังกระบวนการ	ผลการประเมิน	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้ (B)	หลักฐาน
ระยะเตรียมการ					
1		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		เอกสารคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ หรือหนังสือมอบหมาย ผู้รับผิดชอบที่มีคุณสมบัติตาม มาตรฐานคุณภาพงานและ คณะทำงาน
ระยะดำเนินการ					
2		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	10		ฐานข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อม สาธารณะทั้งหมดที่อยู่ในความ รับผิดชอบของ อปท.และที่ไม่อยู่ ในความรับผิดชอบของ อปท.
3		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		เอกสารสรุปผลที่แสดงให้เห็นถึง ความพร้อมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สาธารณะตามมาตรฐาน HAS

4		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		เอกสารแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
5		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	15		<ol style="list-style-type: none"> 1. เอกสารการดำเนินงานปรับปรุง/พัฒนาสิ่งแวดล้อม (5 คะแนน) 2. ภาพถ่ายการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมก่อน-หลัง (5 คะแนน) 3. เอกสาร/หลักฐานของพนักงานทำความสะอาด (5 คะแนน)
6		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	10		เอกสาร/หลักฐานการขอรับการประเมินและรับรองมาตรฐาน สั้วสาธารณะ

ระยะติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์					
7	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ติดตาม ควบคุม กำกับ การจัดการสิ่งแวดล้อม</div> <div style="text-align: center;">↓</div>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		แผนงานและรายงานผลการติดตาม กำกับการจัดการสิ่งแวดล้อม
8	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">พัฒนาศักยภาพบุคลากร</div> <div style="text-align: center;">↓</div>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	10		แผนการ/เอกสารดำเนินการการพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้อง
9	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">เฝ้าระวังด้านความสะอาดสิ่งแวดล้อม</div> <div style="text-align: center;">↓</div>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	20		รายงานผลตรวจการปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรีย บนพื้นผิวสัมผัสในสิ่งแวดล้อม ปีละ 1 ครั้ง และเมื่อตรวจพบมีการปรับปรุงวิธีการทำความสะอาดการฆ่าเชื้อ และเพิ่มความถี่การทำความสะอาดมากขึ้น
10.	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">วิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม</div> <div style="text-align: center;">↓</div>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		เอกสารผลการประเมินผลการดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน HAS ประจำปี
11.	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 20px; padding: 10px; text-align: center;">พัฒนาการดำเนินงาน</div>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	10		แผน/แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม
รวมคะแนน			100		

องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

การผ่านระดับพื้นฐาน	ผลลัพธ์การดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะทั้งหมดในพื้นที่รับผิดชอบและไม่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผ่านมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
การผ่านระดับเกียรติบัตรรับรอง	ผลลัพธ์การดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะทั้งหมดในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผ่านมาตรฐาน HAS และมีการเฝ้าระวัง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

คำชี้แจง : ให้พิจารณาผลการดำเนินงานที่เป็นจริงตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด และระบุคะแนนในช่อง “คะแนนที่ได้ (C)”

ประเด็นการวัดผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ (C)
<p>1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะทั้งหมดในความรับผิดชอบ มีผลสิ่งแวดล้อมผ่านมาตรฐาน HAS</p> <p>จำนวนสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่อยู่ในความรับผิดชอบ (A)แห่ง จำนวนสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาตรฐาน HAS (B)แห่ง</p> <p>คิดเป็นคะแนน $(\frac{B \times 50}{A}) =$คะแนน</p>	50	
<p>2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะทั้งหมดที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบ มีผลสิ่งแวดล้อมผ่านมาตรฐาน HAS ตั้งแต่ร้อยละ 25 ของจำนวนประเภท (setting)</p>	20	
<p>3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลการตรวจการปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรียบนพื้นผิวสัมผัส ในสิ่งแวดล้อมทุกประเภท (setting) ที่อยู่ในความรับผิดชอบ</p>	20	
<p>4. ผลการตรวจการปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรีย ไม่พบเชื้อ ในสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>จำนวนประเภท (setting) สิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อปท. (A) ประเภท (setting) จำนวนประเภท (setting) สิ่งแวดล้อมที่มีผลการตรวจไม่พบการปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรีย(B)ประเภท (setting)</p> <p>คิดเป็นคะแนน $(\frac{B \times 20}{A}) =$คะแนน</p>	10	
รวมคะแนน	100	

**แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA)**

ประเด็นงานที่ 3.2 การจัดการสิ่งปฏิกูล **รหัสการรับรอง EHA : 3002** ให้มีผลการดำเนินงานตามเงื่อนไขตารางที่ 1 ดังนี้

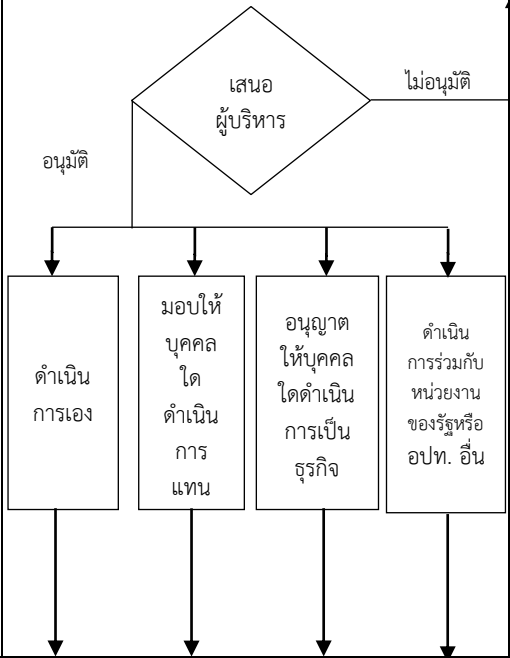
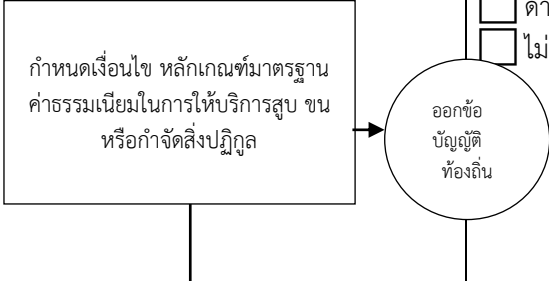
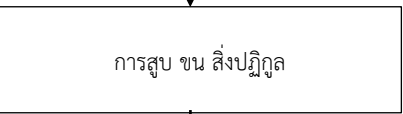
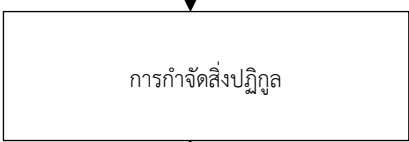
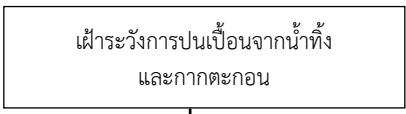
องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ คะแนนเต็ม 100 คะแนน
ตารางที่ 1 แสดงข้อกำหนดเงื่อนไขการ “ผ่าน” เกณฑ์กระบวนการจัดการปฏิกูล

ผ่าน	มีการดำเนินงานตามแผนภูมิการทำงานตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 -10 มีคะแนนรวม 60 คะแนนขึ้นไป และมีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของขั้นตอนลำดับที่ 1 -10
ไม่ผ่าน	ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ตารางที่ 2 แสดงการแจกแจงคะแนนของกระบวนการจัดการสิ่งปฏิกูล

ให้ใส่เครื่องหมาย ในช่อง หน้าข้อความ “ดำเนินการ” หรือ “ไม่ดำเนินการ” ในช่อง “ผลการประเมิน” และระบุคะแนนที่ได้ ในช่อง “คะแนนที่ได้ (B)” โดยพิจารณาให้คะแนนตาม “หลักฐาน” ที่ปรากฏกรณี “ไม่ดำเนินการ” ระบุคะแนนที่ได้ เป็น “ 0 ”

ขั้นตอนที่	ผังกระบวนการ	ผลการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ (B)	หลักฐาน
ระยะเตรียมการ					
1	<pre> graph TD A(กำหนดผู้รับผิดชอบ) --> B[] </pre>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		เอกสารคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือหนังสือมอบหมายผู้รับผิดชอบที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานคุณภาพงานและคณะทำงาน
ระยะดำเนินการ					
2	<pre> graph TD A[ตรวจสอบและจัดทำฐานข้อมูลการจัดการสิ่งปฏิกูลภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ อปท.] --> B[] </pre>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	10		1. ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ (5 คะแนน) 2. ปริมาณสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้น (2 คะแนน) 3. การให้บริการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลในปัจจุบัน (3 คะแนน)
3	<pre> graph TD A[ประเมินความพร้อม และความเป็นไปได้ในการจัดบริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล] --> B[] </pre>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		เอกสาร/รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการสิ่งปฏิกูลในพื้นที่/ปัญหาอุปสรรค/ความพร้อมและความเป็นไปได้ในการจัดบริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล

ขั้นตอนที่	ผังกระบวนการ	ผลการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ (B)	หลักฐาน
4		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		รายงาน/เอกสารแสดงข้อสรุปการตัดสินใจของผู้บริหารในการเลือกรูปแบบการจัดการสิ่งปฏิกูล
5		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	5		ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐาน และค่าธรรมเนียมการให้บริการสุข ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล
6		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	15		- เอกสารกำหนดมาตรฐานวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานในการสุข ขน สิ่งปฏิกูล - แบบเอกสารกำกับการณ์การขนสิ่งปฏิกูล
7		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	15		- เอกสารกำหนดมาตรฐานวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติในการกำจัดสิ่งปฏิกูล - แบบเอกสารกำกับการณ์การขนสิ่งปฏิกูล
ระยะติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์					
8		☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	20		รายงานผลการตรวจไข่นอนพยาธิและแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia Coli) ในน้ำทิ้งและกากตะกอนที่ผ่านระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล

ขั้นตอน ที่	ผังกระบวนการ	ผลการประเมิน	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้ (B)	หลักฐาน
9	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">ประเมินผลกระบวนการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล</div> <div style="text-align: center; margin-top: 10px;">↓</div>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	10		- รายงานผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล (5 คะแนน) - รายงานผลการวิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล (5 คะแนน)
10.	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;">พัฒนาการดำเนินงาน</div>	☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ดำเนินการ	10		รายงานผลการดำเนินงานรายปี และปัญหาอุปสรรคในกระบวนการจัดบริการสุขภาพ หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล
รวมคะแนน			100		

องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

เงื่อนไข : คะแนนที่ได้ (C) ให้เป็นไปตามคะแนนผลการดำเนินงานที่ทำได้จริง

คำชี้แจง : พิจารณาผลการดำเนินงานการจัดการสิ่งปฏิกูล ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามประเด็นการวัดที่กำหนด พร้อมระบุคะแนน ในช่อง “คะแนนที่ได้ (C)”

- กรณี 1. “มีผลการดำเนินงานเป็นจริง” ตามหลักฐานที่ปรากฏ จะได้คะแนนเต็ม
 2. “ไม่มีการดำเนินการ” ระบุคะแนนที่ได้ เป็น “ 0 ”
 3. กรณีมีประเด็นใดเพิ่มเติม สามารถระบุเหตุผลในช่อง “หมายเหตุ”

ประเด็นการวัด	หลักฐาน	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้ (C)	หมายเหตุ
1. การสุขและชน : มีบริการรถสุขสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะและครอบคลุมครัวเรือนทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เอกสาร/รายงานแสดงผลการให้บริการสุขและชนสิ่งปฏิกูลในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	20		
2. การกำจัด : มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลถูกหลักสุขาภิบาล และมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ	มีและใช้งาน ควบคุม ดูแลระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างมีประสิทธิภาพ	25		

ประเด็นการวัด	หลักฐาน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ (C)	หมายเหตุ
3. การเฝ้าระวังการปนเปื้อนจากน้ำทิ้งและกากตะกอนที่ผ่านระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล	3.1 มีหลักฐานการส่งตรวจไซ้หนอนพยาธิและแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia Coli) ในน้ำทิ้งและกากตะกอนที่ผ่านระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล	15		
	3.2 มีรายงานผลการตรวจไซ้หนอนพยาธิและแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia Coli) ในน้ำทิ้งและกากตะกอนที่ผ่านระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลผ่านเกณฑ์ปริมาณที่กำหนดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ	30		
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้ประโยชน์จากสิ่งปฏิกูลที่ผ่านการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล	เอกสารข้อมูลสถานที่และปริมาณการนำกากตะกอน/น้ำทิ้งหลังการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกหลักสุขาภิบาลไปใช้ประโยชน์ เช่น ทำปุ๋ย	10		
รวมคะแนน		100		

Environmental Health

Environmental Health

Environmental Health

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข